

OSIJEK U RATU

ZVONKO MAKOVIĆ

Rat je u Osijeku počeo rano. 27. lipnja 1991, na raskrižju Klajnovе ulice, tenk "JNA" pregazio je onaj mali, crveni osobni automobil. Ta je slika obišla svijet i ušla u antologiju prizora okrutnosti. Na osječku stambenu četvrt Jug II 30. srpnja otpočeli su minobacački napadi. Rat je postao svakodnevicom. Broj mrtvih rastao je geometrijskom progresijom.

23. kolovoza, uslijed snažne eksplozije u najstrožem centru grada, u Županijskoj ulici, uništeni su izlozi i prozori. Od toga dana staklo u gradu iščezava, a zamjenjuju ga prozirne plastične folije kojima se zamataju prozori te daske, deblji lesonit i šper-ploče koji zatvaraju izloge. Već u jesen 1991. Osijek je dobio potpuno nov izgled. Od lijepog i vedrog grada, on je postao pozornicom užasa. Grad bez stakla, grad koji postaje zbroj ruševina.

Pa ipak, u paničnoj se brzini uklanjaju s ulica ostaci kuća - zdrobljene cigle, žbuka, spaljena drvenarija, šuta Ta opsjednutost čistoćom, privid reda kojim se želi otkloniti činjenično stanje, jedna je od velikih herojskih stvari rata u Osijeku. Da bi se prikrila ružna zbilja iznalaze se brojne mogućnosti. Jedna je, svakako, ukrašavanje. Točnije rečeno, oslikavanje grada. Na središnjem su gradskom trgu tako izlozi oslikani različitim prizorima kojima se stvarnost sublimira u metaforu. Grupa umjetnika iz Rijeke, kao poklon i vid podrške Osijeku, oslikala je daske koje zatvaraju izloge brojnih trgovina. Na platou trga postavljene su također instalacije, neka vrst skulptura složenih od građevnog materijala koji se našao pri ruci. Ove umjetničke intervencije, dakako, treba promatrati u podjednakoj mjeri s njihova estetskog aspekta, ali i svojevrsne znakove otpora, nastojanja da se nadvlada stvarnost.

